

**UCHWAŁA NR XXXII/306/2022
RADY POWIATU W ŚWIDNICY**

z dnia 30 marca 2022 r.

w sprawie przyjęcia „Powiatowego programu profilaktycznego w zakresie udzielania specjalistycznej pomocy oraz promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą na lata 2022- 2024”

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tj. Dz. U. 2022 r., poz. 528) oraz art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 poz.1249) Rada Powiatu w Świdnicy uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Powiatowy program profilaktyczny w zakresie udzielania specjalistycznej pomocy oraz promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą na lata 2022- 2024”, w brzmieniu jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Świdnicy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY
Krzysztof Soltys
Krzysztof Soltys

RADCA PRAWNY
mgr Przemysław Zieliński
mgr Przemysław Zieliński
WL/WB/493

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do zadań własnych powiatu należy w szczególności: opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie. Przyjęcie „Powiatowego programu profilaktycznego w zakresie udzielania specjalistycznej pomocy oraz promowania i wdrażania prawidłowych metody wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą na lata 2022- 2024” pozwoli na realizację przez powiat zadań własnych określonych w ww. ustawie, jak również będzie podstawą do tworzenia zintegrowanego i efektywnego systemu pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie na terenie powiatu świdnickiego. Reasumując należy podkreślić, że projekt ww. Programu był konsultowany. Konsultacje społeczne były prowadzone na podstawie Uchwały Nr 686/2021 Zarządu Powiatu w Świdnicy z dnia 14 grudnia 2021 r. w okresie od dnia 23 grudnia 2021 r. do dnia 30 grudnia 2021 r. W ramach prowadzonych konsultacji nie zgłoszono żadnych uwag i sugestii dotyczących „Powiatowego programu profilaktycznego w zakresie udzielania specjalistycznej pomocy oraz promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą na lata 2022- 2024”.

DYREKTOR
POWIATOWEGO CENTRUM
POMOCY RODZINNEJ W ŚWIDNICY
Beata Galewska

**POWIATOWY PROGRAM PROFILAKTYCZNY
W ZAKRESIE UDZIELANIA SPECJALISTYCZNEJ POMOCY
ORAZ PROMOWANIA I WDRAŻANIA PRAWDŁOWYCH
METOD WYCHOWAWCZYCH W STOSUNKU DO DZIECI
W RODZINACH ZAGROŻONYCH PRZEMOCĄ
NA LATA 2022 -2024**

luty 2022 r.

SPIS TREŚCI:

Wstęp.....	3
I. Przemoc w rodzinie – diagnoza zjawiska w powiecie świdnickim	3
II. Prawne uwarunkowania Programu	7
III. Miejsce profilaktyki w systemie przeciwdziałania przemocy.....	9
IV. Uzasadnienie realizacji Programu	10
V. Cele Programu i obszary działania wraz ze wskaźnikami.....	11
VI. Adresaci Programu	13
VII. Oczekiwane efekty realizacji Programu	13
VIII. Monitorowanie Programu	13
IX. Finansowanie Programu	13
X. Harmonogram Programu	13

WSTĘP.

Profilaktyka jest jednym ze sposobów reagowania na rozmaite zjawiska społeczne, które oceniane są jako szkodliwe i niepożądane. Negatywna ocena skłania do traktowania takich zjawisk w kategoriach zagrożeń i podejmowania wysiłków w celu ich eliminacji lub choćby ograniczenia. Profilaktyka różni się od innych sposobów przeciwdziałania tym, że jest czynnością uprzedzającą, że podejmowana jest zanim takie groźne zjawiska się ujawnią lub rozprzestrzenia, a ich dolegliwość wymusi dopiero zastosowanie bezpośrednich środków zaradczych. Profilaktyka polega na przedsięwzięciu środków ostrożności w obliczu antycypowanych zagrożeń. Z tego względu jest znacznie bardziej opłacalna niż kosztowne działania zaradcze konieczne w sytuacji, gdy zaskakująco wzrasta skala wcześniej nie dostrzeganych lub bagatelizowanych zjawisk.

Od dłuższego czasu często można usłyszeć o tym, że współczesna rodzina przeżywa poważny kryzys. Socjologowie alarmują, że w ostatnich latach znacznie **rozluźniły się więzi między rodzicami i dziećmi**. W tym przypadku kryzys rodziny przejawia się głównie na płaszczyźnie rozpadu podstawowych więzi łączących członków rodziny, a co za tym idzie **powolnym zaniku tradycyjnych funkcji rodziny**. Rodzina, jako **podstawowa komórka społeczna**, spełnia szereg ważnych funkcji, dzięki którym społeczeństwo może trwać. To w rodzinie kształtują się najważniejsze cechy charakteru członków społeczeństwa, rodzina zapewnia środki do życia jej członkom, kształtuje postawy, wyrabia cechy charakteru u dzieci oraz przekazuje najważniejsze elementy dziedzictwa kulturowego. Można zatem stwierdzić, że rodzice uczą swoje potomstwo jak żyć i to od sytuacji i atmosfery w domu w dużej mierze zależy sposób zachowania oraz myślenia obywateli.

Powiatowy program profilaktyczny w zakresie udzielania specjalistycznej pomocy oraz promowania i wdrażania prawidłowych metody wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą na lata 2022- 2023 dla powiatu świdnickiego ma na celu promowanie prawidłowo funkcjonującej rodziny, która jest w stanie zapewnić optymalne warunki do rozwoju i wychowania dzieci. Program stanowi ważny element w kreowaniu polityki społecznej i przeciwdziałaniu przemocy w naszym powiecie.

I. PRZEMOC W RODZINIE – DIAGNOZA ZJAWISKA W POWIECIE ŚWIDNICKIM.

Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu świdnickiego, została oparta o dane za lata 2017 -2019, które są zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Świdnickiego na lata 2021 – 2026 (str. 96-103). Należy podkreślić, że dane za rok 2020 nie do końca „zobrazują” zjawisko przemocy, gdyż obostrzenia sanitarne związane z pandemią Covid – 19 ograniczyły możliwość korzystania z bezpośrednich kontaktów potencjalnych klientów ze specjalistami, a nie wszyscy byli zainteresowani formami pomocy online (lub nie mieli możliwości), co „odizolowało” ofiary przemocy, a szczególnie dzieci od skorzystania ze specjalistycznego wsparcia czy oddziaływań profilaktycznych.

W związku z tym wielu specjalistów sygnalizuje nasilenie ukrytej i niezidentyfikowanej skali przemocy rodzinnej, co przekłada się na niepokojące dane w kontekście samobójstw zarówno wśród dzieci jak i dorosłych w skali całego kraju.

W 2019 roku z pomocy Ośrodków Pomocy Społecznej na terenie Powiatu Świdnickiego z powodu przemocy w rodzinie skorzystało łącznie 39 rodzin, w 2018 roku 37, natomiast

w 2017 roku 63. W roku przedmiotowym największa liczba rodzin korzystająca z pomocy OPS z tego powodu zamieszkiwała Miasto Świdnicę, natomiast w gminach Świdnica oraz Marcinowice żadna z rodzin nie została objęta wsparciem z powodu przemocy. Na przestrzeni ostatnich trzech lat odnotowany został spadek liczby rodzin zamieszkujących Powiat Świdnicki i otrzymujących pomoc z tego powodu. Jest to związane ze spadkiem liczby rodzin zamieszkujących w większości gmin. Niemniej, liczba rodzin korzystających z pomocy

z Ośrodka Pomocy Społecznej w związku z występowaniem przemocy w rodzinie zwiększyła się w gminie Strzegom.

Tabela1 . Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie w gminach należących do Powiatu Świdnickiego na przestrzeni lat 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Miasto Świdnica	28	15	16
gmina Świdnica	2	3	0
gmina Strzegom	2	0	3
gmina Żarów	8	6	7
gmina Marcinowice	2	0	0
gmina Jaworzyna Śląska	8	9	5
gmina Dobromierz	6	1	4
gmina Świebodzice	7	3	4
łącznie	63	37	39

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskiej Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych

i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskiej Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Gmina Miasto Świdnica

W 2019 wszczęto 132 nowe procedury „Niebieskie Karty”, a łącznie prowadzono je w 201 rodzinach. 35 procedur zostało wszczętych przez przedstawicieli pomocy społecznej, 93 przez policję, a 4 przez przedstawicieli oświaty. Wypełniono 155 formularzy „Niebieskie Karty – C” oraz 71 formularze „Niebieskie Karty – D”, a także sporządzono 32 doniesienia do prokuratury i 40 powiadomień do Sądu Rodzinnego w celu objęcia rodzin nadzorem kuratorskim. W przedmiotowym roku zakończono procedurę w 132 przypadkach, z czego 22 procedury z powodu braku zasadności podejmowanych działań, a 110 z powodu ustania przemocy. Na skutek stosowania przemocy w rodzinie, podjęto decyzję o odebraniu jednego dziecka z rodziny biologicznej i umieszczeniu go w rodzinie zastępczej, a 11 osobom, w tym 7 dzieciom udzielono schronienia w Hostelu dla ofiar przemocy w rodzinie. Dane Zespołu Interdyscyplinarnego wskazują, że problem przemocy domowej dotyka 201 rodzin na terenie Miasta, w tym 202 kobiety, 9 osób niepełnosprawnych, 45 osób starszych oraz 189 dzieci. W porównaniu do roku poprzedniego zmniejszyła się zarówno liczba rodzin, w których stosowana jest przemoc (o 13 rodzin, tj. 36 osób), jak i liczba dzieci odebranych z rodziny – w 2018 roku 1 dziecko umieszczono w rodzinie zastępczej, a 9 u rodziny spokrewnionej.

Gmina Świdnica

W 2019 roku w Gminie wszczętych zostało 25 procedur, z czego większość, tj. 22 uruchomili funkcjonariusze Policji, a 3 pracownicy GOPS. Ponadto sporządzonych zostało 6 formularzy „Niebieskie Karty – C” oraz 6 formularzy „Niebieskie Karty – D”. Zakończone zostały natomiast 23 procedury. W porównaniu do lat ubiegłych nastąpiła znacząca, korzystna zmiana w zakresie przemocy w rodzinie – w 2018 roku rodzin objętych procedurą było 42, z czego 27 uruchomiono w przedmiotowym roku przez funkcjonariuszy Policji, a zakończono łącznie 34 z nich, natomiast w 2017 roku rodzin, w których występowała przemoc było 60. Uruchomiono wówczas 48 procedur (46 – Policja, 1 – Oświata, 1 – GOPS), a zakończono 44.

Gmina Strzegom

W 2019 roku procedurę „Niebieskie Karty” wszczęto w 55 razy, z czego 38 Kart zostało uruchomionych przez funkcjonariuszy Policji, 4 przez pracowników socjalnych, a 13 przez GKRPA. W przedmiotowym roku sporządzono 17 formularzy „Niebieskie Karty” A w czasie trwania procedury, udzielono schronienia 4 osobom oraz odebrano 7 dzieci z rodzin dotkniętych przemocą. Procedura zakończona została w 65 środowiskach, a pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej podjęli kroki w celu wydania nakazu opuszczenia mieszkania wobec 7 osób stosujących przemoc. W porównaniu do roku 2017 liczba rodzin, w których uruchomiono procedurę zwiększyła się o 10, natomiast analizując liczbę dzieci odebranych z rodzin można zauważyć znaczący wzrost skali tego działania – w 2018 roku w pieczy zastępczej umieszczono 2 dzieci, a w 2017 roku – 1.

Gmina Żarów

W 2019 roku na terenie Gminy procedura „Niebieskie Karty” prowadzona była w 63 środowiskach, a wszczęto ją w 39, z czego w 22 przypadkach podmiotem uruchamiającym procedurę była Policja, 13 kart założono przez pracowników socjalnych, 2 przez pracowników placówek oświaty, a 1 przez GKRPA. W przedmiotowym roku przemocy doświadczało 116 mieszkańców Gminy, w tym 56 kobiet, 55 dzieci, 12 osób starszych i 3 osoby niepełnosprawne, natomiast w przypadku 68 osób stosujących przemoc, znaczącą większość stanowili mężczyźni – 62. Wypełniono 34 formularze „Niebieskie Karty – C” oraz 35 formularzy „Niebieskie Karty – D”, a także sporządzono 14 wniosków do prokuratury i wydano 9 wyroków Sądu Rodzinnego w związku z przestępstwem znęcania się nad rodziną. W przedmiotowym roku zakończono procedurę w 43 środowiskach, z czego 12 procedur z powodu braku zasadności podejmowanych działań, a 31 na skutek ustania przemocy. W 2019 roku w pieczy zastępczej umieszczono 5 dzieci doznających przemocy w rodzinie, natomiast w 2017 roku do specjalistycznych ośrodków wsparcia w ramach interwencji kryzysowej skierowano 2 osoby dorosłe i 3 dzieci, a w pieczy pozostawało 3 dzieci.

Gmina Marcinowice

Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba uruchamianych procedur „Niebieskie Karty” w Gminie wahała się, jednakże w 2019 roku w porównaniu do lat wcześniejszych zwiększyła się. W 2017 roku wszczęto 18, w 2018 roku – 10, natomiast w 2019 roku – 22. Zakończono natomiast kolejno: 6, 13 i 17 formularzy. Mieszkańcom gminy Marcinowice, którzy doświadczają przemocy w rodzinie udzielane jest wsparcie w postaci schronienia w mieszkaniu interwencyjnym przy OIK w Świdnicy, z którego w 2017 roku skorzystała 1 kobieta wraz z synem.

Gmina Jaworzyna Śląska

W 2019 roku wszczęte zostały 23 procedury „Niebieskie Karty”, a dodatkowo kontynuowano 13 z poprzednich lat. W 21 przypadkach „Niebieska Karta” została uruchomiona przez funkcjonariuszy Policji, natomiast w 2 kolejnych – przez pracowników socjalnych. W 26 środowiskach podjęto decyzję o zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”. W 2018 roku wszczęto ją w 29 rodzinach, a zakończono w 33, natomiast w 2017 roku uruchomiona została w 15 środowiskach, a zamknięta w 4.

Gmina Dobromierz

W 2019 roku w Gminie sporządzono 13 formularzy „Niebieskie Karty” A, wszczynających procedurę, a także 12 formularzy „Niebieskie Karty – C” oraz 9 formularzy

„Niebieskie Karty – D”. Decyzję o zakończeniu procedury podjęto we wszystkich rodzinach, z czego 2 przypadki dotyczyły braku zasadności działań, a 11 zmiany zachowań osób dopuszczających się przemocy. Wśród osób doznających przemocy znajdowało się 12 kobiet oraz 1 dziecko, natomiast w roku poprzednim przemocy doświadczało 14 kobiet, 1 dziecko i 1 mężczyzna. Wówczas uruchomiono 16 procedur oraz zakończono 22 działania.

Gmina Świebodzice

Na przestrzeni lat 2017-2019 w Gminie nastąpiły znaczące zmiany liczby mieszkańców doświadczających przemocy. W 2017 roku wszczęte zostały 82 procedury, a ogólna liczba osób dotkniętych problemem wyniosła 123, natomiast w 2019 roku wszczęto 37 procedur „Niebieskie Karty”, a dodatkowo kontynuowano 69 procedur z poprzednich lat. Sporządzono także 29 formularzy „Niebieskie Karty – C” oraz 24 „Niebieskie Karty – D”, natomiast zakończono ją w 30 środowiskach ze względu na poprawę sytuacji w rodzinie oraz w kolejnych 13 z uwagi na brak zasadności działań. W przedmiotowym roku przemocy doznawało 88 kobiet, 2 mężczyzn, 103 dzieci oraz 17 osób niepełnosprawnych.

Mieszkańcy Powiatu znajdujący się w sytuacji kryzysowej, dotknięci przemocą lub zmagający się z innymi trudnościami mają możliwość zasięgnięcia specjalistycznego i kompleksowego wsparcia w **Ośrodku Interwencji Kryzysowej**, który znajduje się przy ulicy Żeromskiego 16 w Świdnicy. Zakres usług placówki obejmuje pomoc pedagogiczną, terapeutyczną, interwencję kryzysową, wsparcie, poradnictwo, a także konsultacje prawne. Czynności prowadzone przez Ośrodek ukierunkowane były na poprawę funkcjonowania życia rodzin i osób potrzebujących wsparcia specjalistycznego oraz poprawę jakości funkcjonowania w społeczeństwie osób doświadczających przemocy w rodzinie. Z usług specjalistów zatrudnionych w Punkcie korzystali zarówno mężczyźni jak i kobiety.

W perspektywie ostatnich trzech lat zwiększyło się zainteresowanie i zapotrzebowanie na świadczone w ramach OIK formy wsparcia wśród mieszkańców Powiatu. W 2019 roku z pomocy specjalistów skorzystało o **44%** osób więcej niż w roku 2017. Głównymi problemami korzystania z pomocy od lat są konflikty małżeńskie, rodzinne i trudności wychowawcze, ale także stany depresyjne, trudności w wychowywaniu dzieci z zaburzeniami odżywiania/przejawiającymi zachowania opozycyjno-buntownicze, trudności z opieką nad osobami niepełnosprawnymi i chorymi intelektualnie oraz kwestie związane z separacją i rozwodem.

Tabela 2. Osoby korzystające z pomocy OIK w latach 2017-2019

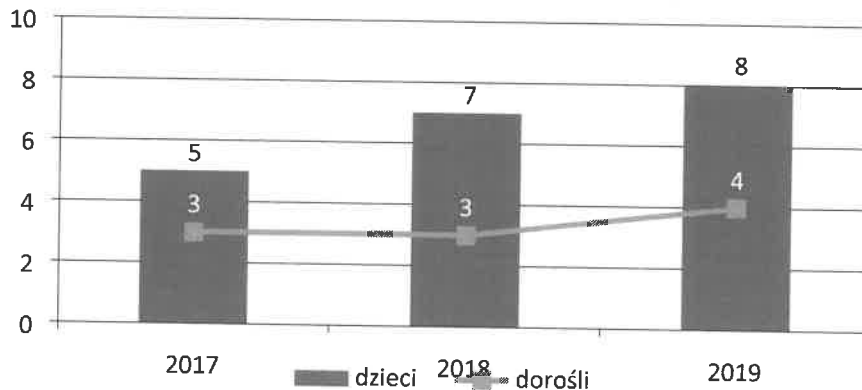
	2017	2018	2019
liczba konsultacji	1 397	1 109	956
liczba osób	467	663	674
osoby korzystające z:	liczba konsultacji	liczba osób	
wsparcia psychologiczno-terapeutycznego	596	338	384
poradnictwa pedagogicznego	308	197	207
poradnictwa prawnego	272	92	43
wsparcia interwencyjno – terapeutycznego	221	36	40

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok

Przy Ośrodku Interwencji Kryzysowej prowadzone jest **mieszkanie interwencyjne** dla osób samotnych i osób z dziećmi oraz rodzin z terenu powiatu świdnickiego, które w związku zagrożeniem przemocy w rodzinie lub jej doświadczające znajdują się w sytuacji

kryzysowej. Osoby kierowane do placówki interwencyjnej mogą przebywać w niej do 3 miesięcy nie ponosząc żadnych kosztów z tego tytułu. W 2019 roku wsparciem w formie umieszczenia w mieszkaniu interwencyjnym objęto 4 osoby dorosłe oraz 8 dzieci. Na przestrzeni ostatnich lat zauważalny jest systematyczny wzrost liczby osób dorosłych i dzieci, w przypadku których istnieje konieczność zapewnienia schronienia i ochrony w związku z przemocą w rodzinie.

Wykres 1. Liczba osób korzystających z mieszkania interwencyjnego w Powiecie Świdnickim w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok

II. PRAWNE UWARUNKOWANIA PROGRAMU.

Do prawnych uwarunkowań przyjęcia i realizacji „Powiatowego programu profilaktycznego w zakresie udzielania specjalistycznej pomocy oraz promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą na lata 2021- 2023” należą przede wszystkim:

1. **Konwencja o Prawach Dziecka** przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 roku, która wyraża przekonanie, że rodzina jako podstawowa komórka społeczeństwa oraz naturalne środowisko rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, powinna być otoczona niezbędną ochroną oraz wsparciem, aby mogła w pełnym zakresie wypełniać swoje obowiązki w społeczeństwie. Uznaje, że dziecko dla pełnego i harmonijnego rozwoju swej osobowości powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia. Jednocześnie ma na uwadze, że dziecko ze względu na swoją niedojrzałość fizyczną oraz umysłową wymaga szczególnej opieki i troski.

2. **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997**, która stanowi, iż Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka, a organy władzy publicznej zobowiązane są do ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją oraz że dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych.

3. **Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej** wskazuje, że pomoc społeczna jest tą dziedziną polityki społecznej państwa, której celem jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie same pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, czyniąc jednocześnie odpowiedzialnymi za organizację pomocy społecznej organy administracji rządowej i samorządowej wszystkich szczebli.

4. **Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie** nakłada na samorząd powiatowy między innymi obowiązek opracowania i realizacji programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielanie specjalistycznej pomocy,

zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

5. *Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021* wśród wyznaczonych do realizacji celów Programu wskazano działania w zakresie profilaktyki diagnozy i edukacji społecznej, ochrony i pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, oddziaływań na osoby stosujące przemoc w rodzinie oraz doskonalenia kompetencji i umiejętności służb i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Każdy z tych celów rozpisany został na szereg działań przypisanych konkretnym organizacjom i instytucjom odpowiedzialnym za ich realizację.

6. *Wojewódzki Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2030*, którego celem głównym jest ograniczenie skali występowania przemocy w rodzinie w województwie dolnośląskim. Udoskonalenia rozwiązań i narzędzi służących przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz budowa i wzmacnianie systemu.

7. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Świdnickiego na lata 2021 – 2026*, której celami operacyjnymi w zakresie szeroko rozumianych działań profilaktycznych w kontekście przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest: zwiększenie wrażliwości społecznej na przemoc w rodzinie oraz świadomości w zakresie miejsc i instytucji pomocowych, a także wzmocnienie pozytywnych postaw społecznych i rodzinnych wolnych od przemocy. Utworzenie skutecznego i kompleksowego systemu reagowania i rozwiązywania sytuacji przemocowych w rodzinach poprzez prowadzenie specjalistycznej pomocy mieszkańcom Powiatu oraz rozwijanie miejsc udzielających schronienia i wsparcia osobom dotkniętym problemem przemocy oraz wsparcie rodzin w prawidłowym wypełnianiu ról rodzicielskich i rozwijaniu więzi rodzinnych poprzez umożliwienie im nabycia umiejętności oraz kompetencji niezbędnych do prawidłowego sprawowania funkcji rodzicielskiej i rozwiązywania sytuacji kryzysowych w rodzinie, a także poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

8. *Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w powiecie świdnickim na lata 2017-2022*, do którego głównych celów należy promowanie prawidłowych metod wychowawczych i postaw rodzicielskich, zwiększanie świadomości społecznej w zakresie znaczenia prawidłowych postaw wychowawczych jako elementu profilaktyki przemocowej oraz udzielanie wsparcia i pomocy osobom dotkniętym przemocą, w tym poprzez działalność Ośrodka Interwencji Kryzysowej.

III. MIEJSCE PROFILAKTYKI W SYSTEMIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY.

System przeciwdziałania przemocy w Polsce regulowany jest ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 roku (tj. Dz. U. z 2021 poz.1249). Ustawa zobowiązuje do prowadzenia działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na wszystkich szczeblach administracji rządowej i samorządowej.

Zgodnie z art. 2 ust. 2 ww. ustawy przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (w rozumieniu Kodeksu karnego), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje to, że:

- a) **jest intencjonalna** – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary;
- b) **siły są nierównomierne** – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Osoba stosująca przemoc jest silniejsza, a osoba doświadczająca przemocy słabsza;
- c) **narusza prawa i dobra osobiste** – osoba stosująca przemoc wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa osoby doświadczającej przemocy (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.);

e) **powoduje cierpienie i ból** – osoba stosująca przemoc naraża zdrowie i życie osoby doświadczającej przemocy na poważne szkody. Doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że osoba doświadczająca przemocy ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Istotnym elementem systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest profilaktyka. Współcześnie profilaktyka rozumiana jest jako ogół działań zmierzających do zmniejszenia prawdopodobieństwa pojawienia się niepożądanych zachowań. Najnowsze badania pokazują, że najskuteczniejsze są oddziaływania całościowe, dobrze osadzone w kontekście społecznym (rodziny, środowisku), mające charakter wielowymiarowego i interdyscyplinarnego oddziaływania.

Działania profilaktyczne można realizować na trzech poziomach: pierwszo-, drugo- i trzeciorzędowym.

1. **Profilaktyka pierwszorzędowa** skierowana jest do grup niskiego ryzyka. Działaniami obejmuje się szerokie, niezdiagnozowane populacje.
2. **Profilaktyka drugorzędowa** adresowana jest do grup zwiększonego ryzyka. Celem działań jest ograniczenie głębokości i czasu trwania dysfunkcji, umożliwienie wycofania się z zachowań ryzykownych.
3. **Profilaktyka trzeciorzędowa** adresowana jest do grup wysokiego ryzyka. Ma ona na celu przeciwdziałanie pogłębianiu się procesu chorobowego i degradacji społecznej oraz umożliwienie powrotu do prawidłowego życia w społeczeństwie.

Na profilaktykę pierwszorzędową składają się następujące działania:

- a) upowszechnianie wiedzy na temat zjawiska przemocy (przejawów, przebiegu, kierunków udzielania wsparcia);
- b) upowszechnianie wiedzy na temat zjawisk pokrewnych i wywołujących zjawisko przemocy w rodzinie;
- c) upowszechnianie wiedzy na temat zasad udzielania wsparcia w bezpośrednim środowisku osób doświadczającej przemocy;
- d) upowszechnianie wiedzy o formach wsparcia dostępnych w powiecie.

Na profilaktykę drugorzędową składają się:

- a) zapobieganie nawrotom kryzysów u osób, którym udzielano wsparcia;
- b) ujawnianie i eliminowanie możliwie jak najszybciej wszelkiego rodzaju zachowań przemocowych;
- c) umożliwienie wycofania się z nieprawidłowych zachowań.

Na poziomie profilaktyki trzeciorzędowej zakłada się:

- a) opracowywanie i wdrażanie procedur wspierania klientów dotkniętych przemocą, ich rodzin i społecznego;
- b) przeciwdziałanie pogłębianiu się zachowań przemocowych;
- c) zapobieganie następstwom społecznym wynikającym ze stosowania przemocy w rodzinie.

IV. UZASADNIENIE REALIZACJI PROGRAMU.

Najważniejszym środowiskiem wychowawczym w życiu człowieka jest środowisko rodzinne, w którym dziecko rozwija się psychicznie i fizycznie. To właśnie rodzina stwarza warunki do zaspokojenia różnorodnych potrzeb społecznych swoich członków, a szczególnie dzieci. Dotyczy przede wszystkim potrzeby przynależności uczuciowej, bezpieczeństwa, stabilizacji. Dziecko w rodzinie zdobywa pierwsze doświadczenia, doznaje pierwszych odczuć, przyswaja rodzinne wzorce i zasady społecznego współżycia, a także utożsamia się ze środowiskiem i swoim najbliższym otoczeniem odnajdując w nim miejsce dla siebie.

Prawidłowo funkcjonująca rodzina zapobiega popełnianiu błędów życiowych i daje punkt odniesienia, co jest dobre a co złe. Sposób pełnienia przez rodzinę funkcji wychowawczych oraz wynikające stąd skutki oddziaływań na dziecko zależą w znacznej mierze od postaw ojca i matki w stosunku do dziecka. Za najbardziej rozpowszechnioną w psychologii definicję postawy przyjąć można definicję postawy, jako tendencję do zachowania się w specyficzny sposób wobec jakiejś osoby, sytuacji czy problemu.

Możemy więc wstępnie określić, że **postawa rodzicielska** - macierzyńska lub ojcowska - jest tendencją do zachowania się w pewien specyficzny sposób w stosunku do dziecka.

W konsekwencji przyjętej postawy dziecko jest spostrzegane, oceniane i traktowane przez matkę czy ojca w ten specyficzny sposób jaki wnioskuje postawa. Przy czym najbardziej charakterystyczny dla danej postawy przyjmuje się ładunek uczuciowy. Postawa rodzicielska zawiera ten ładunek uczuciowy, który wyznacza działanie w stosunku do dziecka. I właśnie przez to działanie możemy poznać postawę rodzicielską.

Wielostronny wpływ postaw rodzicielskich doświadczonych w dzieciństwie rzutuje na przyszłe życie dziecka. Matki i ojcowie poprzez swoje postawy rodzicielskie oddziałują na cechy osobowości dzieci, wpływają na ich samoocenę, odwagę i lekliwość, na intelekt i styl myślenia, plany życiowe czy wybór zawodu. Rodzice mają swój udział w kształtowaniu świata wartości dziecka. Czynnikiem silnie oddziałującym na dziecko w rodzinie jest właściwy dla niej klimat psychiczny. Dobry klimat psychiczny zespala rodzinę jako całość, sprzyja wzajemnemu zrozumieniu, ułatwia rozładowanie pojawiających się konfliktów, pozwala na tworzenie i doskonalenie systemu wychowania najbardziej korzystnego z punktu widzenia rozwoju osobowości dziecka i jego przygotowania do życia. Nie zawsze jednak klimat panujący w rodzinie jest pozytywny i właściwy. Wychowawczy wpływ na dziecko wywiera nie tylko zaspokojenie jego podstawowych potrzeb, ale też sposób odnoszenia się do dziecka, rodzaj stosunków łączących je z rodzicami i rodzeństwem oraz atmosfera panująca w domu rodzinnym. Trudno przecenić znaczenie rodziny w procesie wychowawczym, gdyż jest ona naturalnym środowiskiem socjalizującym. Może wspierać lub ograniczać procesy adaptacji młodego człowieka do życia w społeczeństwie.

Rodzina dysfunkcyjna to w rozumieniu systemowym rodzina, która zamiast wspierać dziecko, atakuje je i nie pozwala rozwijać dziecka. Na skutek tego dziecko rozwija w sobie cechy samozachowawcze. Rodzina dysfunkcyjna dostarcza dziecku komunikaty podkreślające jego mniejszą wartość i znaczenie w rodzinie. Takie dziecko w życiu dorosłym ma trudności w doświadczaniu właściwego poczucia wartości i przeżywaniu siebie w relacji z innymi ludźmi. W rodzinie dysfunkcyjnej rodzice nie chronią dzieci, nie uczą ich jak unikać wykorzystywania i poniżania przez innych, gdyż sami nie mają odpowiednio ukształtowanego systemu wartości. Takie dzieci mogą być bardziej bezbronnie narażone na poniżanie i wykorzystywanie przez środowisko, a w życiu dorosłym mogą odczuwać dyskomfort w relacjach z innymi ludźmi lub mogą być niewrażliwi emocjonalnie oraz mogą powielać na swoich dzieciach wzorce wyniesione z rodzinnego domu. W rodzinie dysfunkcyjnej dzieci są atakowane za niedoskonałość i wierzą, że niedoskonałość jest czymś nienormalnym. Spełniają oczekiwania rodziców lub reagują buntem na niemożliwe oczekiwania. Rodzice nie potrafią uznać własnej niedoskonałości i w dorosłym życiu bywają perfekcjonistami lub nie zwracają uwagi na zachowania innych ludzi, nie potrafią spojrzeć na siebie realistycznie. Dzieci w takich rodzinach mają skrzywiony obraz samego siebie oraz niskie poczucie własnej wartości. Rodzice w takiej rodzinie, atakują za posiadanie pragnień lub ignorują je. Dorosłe dzieci z takich rodzin mają problem w realnym rozpoznaniu potrzeb i zaspokajaniu ich. W rodzinie dysfunkcyjnej rodzice domagają się od dzieci zachowań bardziej dojrzałych lub pozwalają na zachowania mniej dojrzałe, nieadekwatnie do wieku. Dzieci z takich rodzin w dorosłym życiu są nadmiernie dojrzałe lub wiecznie niedojrzałe. Rodzina dysfunkcyjna charakteryzuje się również tym, iż jej członkowie żyją w izolacji od świata zewnętrznego, nie utrzymują bliskich kontaktów, przyjaźni. W takiej rodzinie nikt nikomu nie pomaga, albo występuje nadopiekuńczość i pomaganie na siłę. To rodzina ze sztywnym podziałem ról. W nieprawidłowej rodzinie zaprzecza się istnieniu problemów, stąd jej członkowie nie są w stanie znaleźć rozwiązania. Nie rozwiane problemy z kolei prowadzą do napięcia, które musi znaleźć ujście w rodzinie.

Z uwagi na powyższe program profilaktyczny kształtujący postawy rodzicielskie jest w pełni uzasadniony. Daje on możliwość podejmowania działań zmierzających w kierunku budowania i wzmacniania rodziny oraz przekazywaniu prawidłowych postaw rodzicielskich dla każdego z członków rodziny, w tym dzieci.

V. CELE PROGRAMU I OBSZARY DZIAŁANIA WRAZ ZE WSKAŹNIKAMI.

Cele główny Programu:

Wspomaganie rodziny w prawidłowym funkcjonowaniu, w tym w kształtowaniu w jej członkach ważnych umiejętności, które w znacznym stopniu obniżą ryzyko wystąpienia przemocy.

Cele szczegółowe Programu:

1. Propagowanie prawidłowych metod wychowawczych i postaw rodzicielskich.
2. Zwiększanie świadomości społecznej na temat zagrożeń płynących z przemocy w rodzinie oraz znaczenia prawidłowych postaw wychowawczych jako element profilaktyki w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
3. Udzielanie wsparcia i pomocy rodzinie będącej w sytuacji przemocy.

Obszary działania wraz ze wskaźnikami:

Cel szczegółowy	Działania	Wskaźniki efektywności działań	Realizatorzy	Termin realizacji
Propagowanie prawidłowych metod wychowawczych i postaw rodzicielskich.	kampanie społeczne i programy profilaktyczne, promocja działań na FB i w mediach	-ilość przeprowadzonych kampanii i programów, -ilość artykułów/postów, programów oraz odsłon na portalach internetowych	PCPR OPS-y PPP Policja Szkoły	2022-2024
Zwiększanie świadomości społecznej na temat zagrożeń płynących z przemocy w rodzinie oraz znaczenia prawidłowych postaw wychowawczych jako element profilaktyki w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.	formy szkoleniowe, tj. warsztaty, konferencje, szkolenia szkolenie kadry realizatorów, warsztaty edukacyjne dla rodziców, oddziaływania korekcyjno – edukacyjne	-ilość przeprowadzonych form szkoleniowych oraz ilość uczestników, -ilość szkoleń oraz ilość przeszkolonej kadry, -ilość warsztatów oraz ilość uczestników, -ilość/rodzaj zrealizowanych oddziaływań oraz ilość uczestników,	PCPR OPS-y PPP Policja Szkoły	2022-2024
Udzielanie wsparcia i pomocy rodzinie będącej w sytuacji przemocy.	poradnictwo psychologiczne, poradnictwo pedagogiczne, poradnictwo prawne, prowadzenie mieszkania interwencyjnego OIK, sporządzanie „Niebieskiej Karty”, prowadzenie grupy wsparcia	-ilość osób, którym udzielono wsparcia psychologicznego, pedagogicznego oraz prawnego, -ilość osób, które skorzystały z mieszkania interwencyjnego -ilość sporządzonych „Niebieskich Kart”, -ilość grup oraz ilość uczestników	PCPR OPS-y PPP Policja Szkoły Gminy	2022-2024

VI. ADRESACI PROGRAMU.

Adresatami programu są:

1. Rodziny zagrożone zjawiskiem przemocy.
2. Rodziny uwikłane w przemoc.
3. Rodziny niewydolne wychowawczo, niezaradne życiowo.

4. Dzieci i młodzież, szczególnie zagrożone niedostosowaniem społecznym.
5. Osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i niedostosowane społecznie.
6. Przedstawiciele instytucji i służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.
7. Środowisko lokalne.

VII. OCZEKIWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU.

1. Podniesienie poziomu świadomości społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy i miejsc gdzie można uzyskać wsparcie.
2. Zwiększenie świadomości społecznej na temat zagrożeń płynących z przemocy w rodzinie.
3. Zminimalizowanie skutków przemocy w rodzinie.
4. Zwiększenie kompetencji rodzicielskich.
5. Wsparcie rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie.
6. Wzrost poczucia bezpieczeństwa osób zagrożonych przemocą.
7. Wzrost działań profilaktycznych w zakresie edukacji społecznej.

VIII. MONITORING PROGRAMU.

Ocena realizacji poszczególnych działań Programu będzie dokonywana przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy. Wyniki z realizacji Programu będą elementem corocznego sprawozdania z działalności Centrum.

IX. FINANSOWANIE PROGRAMU.

Program będzie realizowany w ramach środków własnych. Możliwe jest również pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania, ze środków krajowych i zagranicznych na jego realizację. Program ma charakter otwarty i może ulegać modyfikacjom w trakcie jego realizacji.

PRZEWODNICZĄCY RADY
Krzysztof Sottys
Krzysztof Sottys